ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.5.2023 г.
COM(2023) 613 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Кипър за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2023 г.

{SWD(2023) 613 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Кипър за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2023 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики[1], и по-специално член 5, параграф 2 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси[2], и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета по икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета[3], с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост, влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По Механизма за възстановяване и устойчивост се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от ЕС. В съответствие с приоритетите на европейския семестър той допринася за икономическото и социалното възстановяване и за осъществяването на устойчиви реформи и инвестиции, по-специално за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и стимулира растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, подобрява териториалното сближаване в рамките на ЕС и подкрепя непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на

[1] ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

[2] ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25.

[3] Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

социалните права. Максималното финансово участие за държава членка в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост беше актуализирано на 30 юни 2022 г. в съответствие с член 11, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(2) На 22 ноември 2022 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж[4], с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2023 г. На 23 март 2023 г. Европейският съвет одобри приоритетите на обзора във връзка с четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 22 ноември 2022 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2023 г., в който посочи Кипър като една от държавите членки, които могат да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси и за които ще е необходим задълбочен преглед. На същата дата Комисията също прие становище относно проекта на бюджетен план за 2023 г. на Кипър. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, която Съветът прие на 16 май 2023 г., както и предложението за съвместния доклад за заетостта за 2023 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права, което Съветът прие на 13 март 2023 г.

(3) Въпреки че икономиките на ЕС показват забележителна устойчивост, геополитическият контекст продължава да оказва отрицателно въздействие. Като застава твърдо с Украйна, ЕС насочва своята програма за икономическа и социална политика към намаляване на отрицателното въздействие от енергийните сътресения върху уязвимите домакинства и дружества в краткосрочен план, към запазване на усилията за осъществяване на екологичния и цифровия преход, подкрепа за устойчив и приобщаващ растеж, запазване на макроикономическата стабилност и повишаване на устойчивостта в средносрочен план. Той също така поставя особен акцент върху повишаването на конкурентоспособността и производителността на ЕС.

(4) На 1 февруари 2023 г. Комисията публикува Съобщението „Промишлен план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии“[5] с цел засилване на конкурентоспособността на промишлеността на ЕС с нулеви нетни емисии и подпомагане на бързия преход към неутралност по отношение на климата. Планът допълва текущите усилия в рамките на Европейския зелен пакт и REPowerEU. Той има за цел да се осигури по-благоприятна среда за увеличаване на производствения капацитет на ЕС за технологиите и продуктите с нулеви нетни емисии, необходими за постигане на амбициозните цели на ЕС в областта на климата, както и за гарантиране на достъп до съответните суровини от изключителна важност, включително чрез диверсифициране на източниците, правилно използване на геоложките ресурси в държавите членки и максимално увеличаване на рециклирането на суровини. Планът се основава на четири стълба: предвидима и опростена регулаторна среда, ускоряване на достъпа до финансиране, повишаване на уменията и отворена търговия за устойчиви вериги на доставки. На 16 март 2023 г. Комисията публикува и Съобщението „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“[6], структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили с цел да се

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

работи за стимулираща растежа регулаторна рамка. В него се определят приоритети на политиката, насочени към активно осигуряване на структурни подобрения, добре насочени инвестиции и регулаторни мерки за дългосрочната конкурентоспособност на ЕС и неговите държави членки. Препоръките по-долу спомагат за изпълнението на тези приоритети.

(5) През 2023 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете обхващат всички или значителна част от съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г. и 2022 г. продължават да бъдат еднакво актуални и за плановете за възстановяване и устойчивост, преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(6) Регламентът REPowerEU[7], приет на 27 февруари 2023 г., има за цел бързото премахване на зависимостта на ЕС от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще допринесе за енергийната сигурност и диверсификацията на енергийните доставки на ЕС, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Регламентът дава възможност на държавите членки да добавят нова глава за REPowerEU към своите национални планове за възстановяване и устойчивост, за да финансират ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU. Те също така ще спомогнат за повишаване на конкурентоспособността на промишлеността на ЕС с нулеви нетни емисии, както е посочено в Промишления план на Зеления пакт за ерата на нулеви нетни емисии, и за изпълнение на свързаните с енергетиката специфични за всяка държава препоръки, отправени към държавите членки през 2022 г. и, когато е приложимо, през 2023 г. С Регламента REPowerEU се въвежда нова категория безвъзмездна финансова подкрепа, която се предоставя на държавите членки за финансиране на нови свързани с енергетиката реформи и инвестиции в рамките на техните планове за възстановяване и устойчивост.

(7) На 8 март 2023 г. Комисията прие съобщение, в което се предоставят насоки за фискалната политика за 2024 г. То има за цел да подпомогне изготвянето на програмите за стабилност и конвергенция на държавите членки и по този начин да се засили координацията на политиките[8]. Комисията припомни, че общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж ще бъде дезактивирана в края на 2023 г. Тя призова за фискални политики през периода 2023—2024 г., които осигуряват средносрочна устойчивост на дълга и повишават потенциалния растеж по устойчив начин. Държавите членки бяха приканени да определят в своите програми за стабилност и конвергенция за 2023 г. начина, по който фискалните им планове ще осигурят спазването на референтната стойност за

[7] Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

дефицита от 3 % от БВП, както и реалистичното и непрекъснато намаляване на дълга или запазването на благоразумно равнище на дълга в средносрочен план. Комисията прикани държавите членки постепенно да премахнат националните фискални мерки, въведени за защита на домакинствата и предприятията от енергийния ценови шок, като се започне с тези, които са целенасочени в най-малка степен. Тя посочи, че ако мерките за подкрепа трябва да бъдат удължени поради подновен натиск върху цените на енергията, държавите членки следва да насочат тези мерки към уязвимите домакинства и предприятия много по-добре, отколкото в миналото. Комисията предложи фискалните препоръки да бъдат количествено определени и диференцирани и да бъдат формулирани въз основа на нетните първични разходи, както се предлага в нейното Съобщение относно насоките за реформа на рамката на ЕС за икономическо управление[9]. Тя препоръча всички държави членки да продължат да защитават инвестициите, финансирани на национално равнище, и да гарантират Механизма за възстановяване и устойчивост използване на средствата по линия на МВУ и други фондове на ЕС, по-специално с оглед на екологичния и цифровия преход и целите по отношение на устойчивостта. Комисията посочи, че ще предложи на Съвета да открие процедури при прекомерен дефицит през пролетта на 2024 г. въз основа на данните за резултатите за 2023 г. в съответствие с действащите правни разпоредби.

(8) На 26 април 2023 г. Комисията представи законодателни предложения за извършване на цялостна реформа на правилата на ЕС за икономическо управление. Основната цел на предложенията е да се засили устойчивостта на обслужването на публичния дълг и да се насърчи устойчивият и приобщаващ растеж във всички държави членки чрез реформи и инвестиции. С предложенията се цели да се даде на държавите членки повече контрол върху изготвянето на техните средносрочни планове, като същевременно се въвежда по-строг режим на правоприлагане, за да се гарантира, че държавите членки изпълняват ангажиментите, които са поети в средносрочните им фискално-структурни планове. Целта е законодателната работа да приключи през 2023 г.

(9) На 17 май 2021 г. Кипър представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V към посочения регламент. На 28 юли 2021 г. Съветът прие своето решение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър[10]. Отпускането на траншовете зависи от решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, че Кипър е изпълнил задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

(10) В съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на 9 май 2023 г. Кипър представи своята национална програма за реформи за 2023 г., а на 2 май 2023 г. — програмата си за стабилност за 2023 г. Двете програми бяха

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Решение за изпълнение от 28 юли 2021 г. на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър (ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1).

оценени заедно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях. В съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2023 г. отразява също шестмесечното докладване на Кипър относно напредъка, постигнат при изпълнението на неговия план за възстановяване и устойчивост.

(11) На 24 май 2023 г. Комисията публикува доклада за Кипър за 2023 г.[11] В него беше оценен напредъкът на Кипър в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019—2022 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Кипър на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Кипър при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на ЕС в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на ООН за устойчиво развитие.

(12) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Кипър и публикува резултатите от него на 24 май 2023 г.[12] Тя заключи, че в Кипър са налице макроикономически дисбаланси. По-специално уязвимостите, свързани с частния, държавния и външния дълг, като цяло са намалели, но продължават да будят безпокойство. По-специално големите дългове, включително необслужваните кредити, са намалели значително и се очаква да продължат да намаляват, докато дефицитите по текущата сметка продължават да представляват проблем. Частният дълг намалява от 2015 г. насам, освен през 2020 г. по време на кризата с COVID-19, и се очаква да продължи да намалява през тази и следващата година, подпомаган от растежа на номиналния БВП. При все това по-високите лихвени проценти могат обаче да окажат натиск върху обслужването на дълга, тъй като преобладават кредитите с променлив лихвен процент. Частният и външният дълг са засегнати от наличието на предприятия със специално предназначение в Кипър, които повишават равнищата, но пораждат ограничени рискове за икономиката. Необслужваните кредити, държани от банките, намаляха много забележимо през последните години благодарение на продажби на необслужвани кредити, отписвания, погасяванията в брой, ликвидиране на просрочени плащания и замени на дълг срещу активи. Държавният дълг постоянно намалява. Той падна под равнището си отпреди пандемията и се очаква да намалее допълнително през 2023 г. и 2024 г. Въпреки възстановяването в сферата на туризма, големият дефицит по текущата сметка се увеличи през 2022 г., отразявайки значителното вътрешно търсене, както и високите цени на енергията. Очаква се той да намалее до известна степен през тази и следващата година, но да остане голям. Ответните мерки на политиката бяха благоприятни. Очаква се няколко мерки, включени в ПВУ, да помогнат за диверсифицирането на икономиката, да подпомогнат растежа на износа и да смекчат прекомерната зависимост от вноса на петрол. Като част от ПВУ в средата на 2022 г. беше приет пакет от законодателни актове за изменение на законите за придобиващите кредит

[11] SWD(2023) 613 final.
[12] SWD(2023) 635 final.

дружества и лицата, обслужващи кредити, с който се подобрява тяхната работна среда и се подпомага намаляването на необслужваните кредити. След неколкократни удължавания спирането на реализирането на обезпеченията приключи този февруари: ефективната рамка за реализиране на обезпечението е от ключово значение, за да се насърчат кредитополучателите да участват в преструктурирането на заеми, да се намалят допълнително необслужваните кредити в икономиката, да се подпомогне намаляването на задлъжнялостта на частния сектор и да се подобри платежната дисциплина.

(13) Въз основа на данните, потвърдени от Евростат[13], салдото по консолидирания държавен бюджет на Кипър се е подобрило от дефицит от 2,0 % от БВП през 2021 г. на излишък от 2,1 % през 2022 г., докато консолидираният държавен дълг е намалял от 101,2 % от БВП в края на 2021 г. на 86,5 % в края на 2022 г.

(14) Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно от мерките на фискалната политика, приети за смекчаване на икономическото и социалното въздействие на увеличението на цените на енергията. През 2022 г. тези мерки, водещи до намаляване на приходите, включваха намаляване на акциза върху горивните продукти (за бензина и дизела със 7 цента на литър и за горивото за отопление с 5,37 цента на литър) за всички потребители и намаляване на ставката на ДДС върху потреблението на електроенергия за домакинствата от 19 % на 9 % (с допълнително намаление за уязвимите домакинства до 5 %), докато мерките, водещи до увеличаване на разходите, включваха субсидиране на увеличението на тарифите за електроенергия, покриващо между 50 % и 100 % от увеличението. За прилагането на последната мярка правителството предоставя плащания на органа за електроенергия на Кипър, който е изцяло държавен субект. Комисията оценява нетните бюджетни разходи за всички тези мерки на 0,7 % от БВП през 2022 г. Салдото по консолидирания държавен бюджет беше повлияно и от бюджетните разходи за временна закрила на разселените лица от Украйна, които се оценяват на 0,1 % от БВП през 2022 г. В същото време разходите за временните извънредни мерки във връзка с COVID-19 намаляха до 0,3 % от БВП през 2022 г. спрямо 2,9 % през 2021 г.

(15) На 18 юни 2021 г. Съветът препоръча на Кипър[14] през 2022 г. да поддържа подкрепяща фискална позиция, в това число от импулса в резултат на Механизма за възстановяване и устойчивост, и да поддържа финансираните на национално равнище инвестиции.

(16) Според оценките на Комисията фискалната позиция[15] през 2022 г. е била неутрална, което е било подходящо в условията на висока инфлация. В съответствие с препоръката на Съвета Кипър продължи да подпомага възстановяването с инвестиции, които ще бъдат финансирани от Механизма за

---

13 Евростат-Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023 г.

14 Препоръка на Съвета от 18 юни 2021 г., съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност за 2021 г. на Кипър (ОВ C 304, 29.7.2021 г., стр. 58).

15 Фискалната позиция се измерва с промяната в първичните разходи (без дискреционните мерки по отношение на приходите), като се изключват временните извънредни мерки, свързани с кризата с COVID-19, но се включват разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) по Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС — спрямо средносрочния потенциален растеж. За повече подробности вж. каре 1 във фискалните статистически таблици.

възстановяване и устойчивост. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и с други фондове на ЕС, възлизаха на 1,4 % от БВП през 2022 г. (1,6 % от БВП през 2021 г.). Намалението на разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и с други фондове на ЕС, през 2022 г. се дължеше на началната фаза на новия програмен период за други фондове на ЕС. Инвестициите, финансирани на национално равнище, са имали рестриктивен принос от 0,1 процентни пункта към фискалната позиция[16]. Следователно Кипър не е запазил инвестициите, финансирани на национално равнище, което не е в съответствие с препоръката на Съвета. Същевременно нарастването на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (без новите мерки по отношение на приходите) е имало неутрален принос към фискалната позиция. Следователно Кипър е държал в достатъчна степен под контрол нарастването на текущите разходи, финансирани на национално равнище.

(17) Макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози в програмата за стабилност за 2023 г. е оптимистичен през 2023 г. и реалистичен след това. Правителството предвижда реалният БВП да нарасне с 2,8 % през 2023 г. и с 3,0 % през 2024 г. За сравнение в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда по-нисък растеж на реалния БВП от 2,3 % през 2023 г. и 2,7 % през 2024 г., главно поради по-слабия принос към растежа от страна на вътрешното търсене.

(18) В програмата си за стабилност за 2023 г. правителството очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет да намалее много малко — от 2,1 % през 2022 г. на 2,0 % от БВП през 2023 г. Според програмата съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее от 86,5 % в края на 2022 г. на 81,1 % в края на 2023 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен излишък от 1,8 % от БВП за 2023 г. Това съответства на излишъка, предвиден в програмата за стабилност. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда сходно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 80,4 % в края на 2023 г.

(19) Салдото по консолидирания държавен бюджет през 2023 г. се очаква да продължи да се влияе от фискалните мерки, приети с цел смекчаване на икономическите и социалните последици от увеличението на цените на енергията. Те се състоят от мерки, чието действие бе удължено от 2022 г. (по-конкретно: намаляване на акциза върху горивните продукти за всички потребители и субсидиране на увеличението на тарифите за електроенергия). Нетните бюджетни разходи за мерките за подкрепа в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. възлизат на 0,4 % от БВП през 2023 г.[17] Повечето мерки през 2023 г. не изглеждат насочени към най-уязвимите домакинства или предприятия и много от тях не запазват изцяло ценовия сигнал за намаляване на търсенето на енергия и повишаване на енергийната ефективност. В резултат на това в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. размерът на

[16] Другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, са имали експанзионистичен принос от 0,2 процентни пункта от БВП.

[17] Тази стойност представлява равнището на годишните бюджетни разходи за тези мерки, включително текущите приходи и разходи, както и — когато е уместно — мерките за капиталови разходи.

целенасочените мерки за подкрепа, който трябва да бъде взет предвид при оценката на спазването на препоръката за 2023 г., се оценява на 0,0 % от БВП през 2023 г. (в сравнение с 0,1 % от БВП през 2022 г.).

(20) На 12 юли 2022 г. Съветът препоръча[18] Кипър да предприеме действия, за да гарантира, че през 2023 г. нарастването на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на политиката[19], като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите на покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. Кипър следва да има готовност да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. На Кипър беше препоръчано също да увеличи публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

(21) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда през 2023 г. фискалната позиция да бъде като цяло неутрална (-0,1 % от БВП). Това следва неутрална фискална позиция през 2022 г. (0,0 % от БВП). Нарастването на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (след приспадане на дискреционните мерки по отношение на приходите) през 2023 г. се очаква да осигури неутрален принос от 0,0 % от БВП към фискалната позиция. Това включва намалените с 0,1 % от БВП разходи за целенасочените мерки за подкрепа на домакинствата и предприятията, които са най-уязвими на покачването на цените на енергията. В обобщение прогнозираният растеж на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с препоръката на Съвета. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и с други фондове на ЕС, се предвижда да възлязат на 0,8 % от БВП през 2023 г., докато финансираните на национално равнище инвестиции се предвижда да осигурят експанзионистичен принос към фискалната позиция от 0,8 процентни пункта[20]. Поради това Кипър планира да финансира допълнителни инвестиции чрез Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС и се очаква да запази инвестициите, финансирани на национално равнище. Той планира да финансира публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход и за енергийната сигурност, като например система за управление на пазара на електроенергия в Кипър, изграждане на нови енергийно ефективни сгради, включително нова болница за психично здраве, подобряване на енергийната ефективност на училищата и подобряване на сигурността на водоснабдяването в регионите Никозия и Ларнака чрез изграждане на резервоар, които се финансират частично от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС.

---

18 Препоръка на Съвета от 12 юли 2022 г. относно националната програма за реформи на Кипър за 2022 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2022 г. (ОВ C 334, 1.9.2022 г., стр. 104).

19 Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. средносрочният (среден за 10 години) потенциален растеж на БВП на Кипър, който се използва за измерване на фискалната позиция, се оценява на 8,2 % в номинално изражение.

20 Очаква се другите капиталови разходи, финансирани на национално равнище, да имат неутрален принос от 0,0 процентни пункта от БВП.

(22) Според програмата за стабилност се очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет да нарасне до 2,3 % от БВП през 2024 г. Увеличението през 2024 г. отразява главно увеличението на социалноосигурителните вноски, считано от 1 януари 2024 г. В програмата се очаква съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да намалее до 72,9 % в края на 2024 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата за изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда бюджетен излишък от 2,1 % от БВП за 2024 г. Това съответства на излишъка, предвиден в програмата. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда сходно съотношение на консолидирания държавен дълг към БВП от 72,5 % в края на 2024 г.

(23) В програмата за стабилност се предвижда постепенно премахване на всички мерки за енергийна подкрепа през 2024 г. Комисията също приема, че мерките за енергийна подкрепа ще бъдат премахнати изцяло през 2024 г. Това се опира на допускането, че няма да има нови увеличения на цените на енергията.

(24) В програмата Кипър планира да постигне средносрочната бюджетна цел — структурно бюджетно салдо от 0,0 % от БВП — през 2023 г. и да я поддържа през останалата част от програмния период. Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. структурното салдо се очаква да бъде на ниво +0,9 % от БВП през 2023 г. и +1,3 % от БВП през 2024 г., което е над средносрочната бюджетна цел. Разумната фискална политика през 2024 г. също ще допринесе за подсилване на външната позиция.

(25) Ако се допусне, че политиките остават непроменени, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2023 г. се предвижда нетните първични разходи, финансирани на национално равнище[21], да нараснат на 3,6 % през 2024 г.

(26) Според програмата се очаква държавните инвестиции да намалеят от 3,0 % от БВП през 2023 г. на 2,8 % от БВП през 2024 г. По-малките инвестиции отразяват постоянното номинално равнище на инвестициите при по-висок БВП.

(27) В програмата за стабилност се очертава средносрочен фискален план до 2026 г. Според програмата се очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет да остане постоянен на равнище от 2,3 % от БВП през 2025 г. и да намалее на 2,4 % до 2026 г. Следователно се планира салдото по консолидирания държавен бюджет да изпълни съответната референтна стойност по Договора през програмния период. Според програмата съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее от 72,9 % в края на 2024 г. на 60,1 % до края на 2026 г.

(28) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Изпълнението на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър е в ход, но има риск от известни забавяния. Кипър представи 1 искане за плащане, съответстващо на 14 ключови етапа в плана, което доведе до плащане в размер на общо 85 милиона евро. Планът за

[21] Нетните първични разходи се определят като разходите, финансирани на национално равнище, след приспадане на дискреционните мерки по отношение на приходите и като се изключат разходите за лихви, както и разходите за циклична безработица.

възстановяване и устойчивост на Кипър е относително голям и сложен. За да се сведе до минимум рискът от забавяния, от съществено значение са силното управление и постоянното наблюдение на плана за възстановяване и устойчивост. Очаква се планът за възстановяване и устойчивост на Кипър да бъде преразгледан, за да бъдат включени мерки по REPowerEU и да се вземе предвид намаленото максимално финансово участие. Бързото включване на новата глава за REPowerEU в плана за възстановяване и устойчивост ще позволи да бъдат финансирани допълнителни реформи и инвестиции в подкрепа на стратегическите цели на Кипър в областта на енергетиката и екологичния преход. Системното и ефективно участие на местните и регионалните власти, социалните партньори и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде важно за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, както и на други икономически политики и политики в областта на заетостта, които излизат извън рамките на плана, за да се гарантира широка ангажираност с цялостната програма на политиката.

(29) През 2022 г. Комисията одобри всички програмни документи на Кипър в областта на политиката на сближаване. Бързото изпълнение на програмите на политиката на сближаване при взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, е от ключово значение за постигане на екологичния и цифровия преход, повишаване на икономическата и социалната устойчивост, както и осигуряване на балансирано териториално развитие в Кипър.

(30) Освен икономическите и социалните предизвикателства, към които е насочен планът за възстановяване и устойчивост, Кипър е изправен пред редица допълнителни предизвикателства, свързани с бизнес средата, по-специално по отношение на управлението на държавните субекти (ДС), внедряването на възобновяеми енергийни източници, обновяването и модернизирането на електроенергийната мрежа, енергийните междусистемни връзки, енергийната ефективност, устойчивия транспорт и „зелените“ умения.

(31) Системата за управление показва пропуски по отношение на международните стандарти (напр. насоките на ОИСР относно корпоративното управление на ДС и инструментариума на Световната банка за корпоративно управление на ДС). По-специално повишената прозрачност и по-високата отчетност за финансовите резултати и публичните цели ще повишат ефикасността и ефективността на ДС. Това важи и за прилагането на най-добри практики, като например основан на заслугите и прозрачен процес за номиниране в управителните органи на ДС. Прехвърлянето на функцията собственост на ДС от ресорните министерства, ориентирани към политиката, към специален централен орган или поне създаването на централизирано звено за мониторинг в Министерството на финансите също ще подобри настоящата ситуация. Подобряването на управлението ще допринесе да се гарантира, че ключовите публични инвестиционни проекти на ДС се завършват навреме, което от своя страна ще улесни екологичния и цифровия преход. Предприемането на действия по отношение на ДС ще направи по-ефективно управлението в Кипър, а пазарът за местните и чуждестранните предприятия — по-справедлив и по-прозрачен. Това е в съответствие с целите на дългосрочната стратегия за Кипър и плана за действие, на който тя се основава (в рамките на инициативата „Модернизиране на полудържавните организации и създаване на подходящи стимули за иновации и ефективност“). Политиките, насочени към подобряване на управлението на

ДС, също могат да спомогнат за повишаване на ефективността на публичния сектор.

(32) Пълният потенциал на възобновяемите енергийни източници в Кипър може да бъде допълнително отключен, по-специално чрез допълнителни инвестиции за обновяване и модернизиране на електроенергийната мрежа и чрез предпочитане на съоръжения за съхраняване на енергия в мрежов мащаб. Споразуменията за закупуване на електроенергия и договорите за разлика могат да бъдат подходящи икономически инструменти за ускоряване на внедряването на възобновяеми енергийни източници. Понастоящем Кипър не използва газ, въпреки че нефтът представлява 83,2 % от общия микс на енергийните доставки. Като се имат предвид големите колебания в цените на енергията на световните пазари, от решаващо значение за устойчивостта на кипърската икономика е да се намали силната ѝ зависимост от нефта, който тя внася изцяло. За да диверсифицира енергийните доставки и да намали зависимостта от вноса, Кипър ще извлече полза от допълнителни електроенергийни междусистемни връзки и по-широко разпространение на възобновяемите енергийни източници, както и от нови инфраструктурни и мрежови инвестиции. Освен това политиките за енергийна ефективност могат да бъдат разширени и ускорени, за да се намали нарастването на потреблението на енергия, което е значително над средното за ЕС. Очаква се мерките за енергийна ефективност да спомогнат и за справяне с енергийната бедност, пред която е изправен голям дял от населението (19,4 % през 2021 г.), включително чрез използване по целесъобразност на фондовете на политиката на сближаване. За Кипър ще бъде полезно да премине към устойчив транспорт. Понастоящем островът разчита на частен транспорт, а целият транспортен сектор е отговорен за 21 % от общите емисии на парникови газове през 2020 г., докато делът на електрическите превозни средства от новите регистрации и броят на зарядните точки на превозно средство са най-ниските в ЕС. За да изпълни Кипър целите на пакета „Подготвени за цел 55“, е нужна по-голяма амбиция за намаляване на емисиите на парникови газове и за увеличаване на енергията от възобновяеми източници и повишаване на енергийната ефективност.

(33) Недостигът на работна ръка и умения в сектори и професии, които са от ключово значение за екологичния преход, включително производството, внедряването и поддръжката на технологии с нулеви нетни емисии, създават пречки пред прехода към икономика с нулеви нетни емисии. През 2022 г. няколко професии със специфични умения или знания, необходими за екологичния преход, се сблъскаха с недостиг на работна ръка, а ключови сектори (напр. строителството и производството) отчетоха нарастващ брой на свободните работни места. Висококачествените системи за образование и обучение, които отговарят на променящите се нужди на пазара на труда, и целенасочените мерки за повишаване на квалификацията и за преквалификация са от ключово значение за намаляване на недостига на умения и насърчаване на приобщаването и пренасочването на работната сила. За да се отключи неоползотвореното предлагане на работна ръка, тези мерки трябва да бъдат достъпни, по-специално за физическите лица и в секторите и регионите, които са най-силно засегнати от екологичния преход.

(34) С оглед на оценката на Комисията Съветът разгледа програмата за стабилност за 2023 г., като становището[22] му е изразено в препоръка 1 по-долу.

(35) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за i) запазване на устойчивостта на обслужването на дълга и въздържане от широка подкрепа за съвкупното търсене през 2023 г., по-добро насочване на фискалните мерки, предприети за смекчаване на въздействието на високите цени на енергията, и обмисляне на подходящи начини за прекратяване на подкрепата при намаляване на натиска върху цените на енергията; ii) поддържане на големи публични инвестиции и насърчаване на частните инвестиции в подкрепа на екологичния и цифровия преход; iii) подкрепа за промените в заплащането, които смекчават загубата на покупателна способност, като същевременно се ограничават вторичните ефекти върху инфлацията, допълнително подобряване на активните политики по заетостта и преодоляване на недостига на умения; iv) подобряване на бизнес средата и гарантиране, че енергийната подкрепа за дружествата е икономически ефективна, временна, насочена към жизнеспособни предприятия и запазва стимулите за екологичния преход; и v) запазване на макрофинансовата стабилност и наблюдение на рисковете, като същевременно продължава работата по завършването на банковия съюз. Що се отнася до Кипър, препоръки 1, 2, 3 и 4 допринасят за изпълнението на първата, втората, третата и четвъртата препоръка за еврозоната.

(36) С оглед на задълбочения преглед, направен от Комисията, и на тази оценка Съветът разгледа националната програма за реформи за 2023 г. и програмата за стабилност за 2023 г. Неговите препоръки съгласно член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1 по-долу. Политиките, посочени в препоръка 1, спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с частния, държавния и външния дълг. Препоръка 2 допринася за изпълнението на препоръка 1. Политиките, посочени в препоръка 1, допринасят както за преодоляването на дисбалансите, така и за изпълнението на препоръките за еврозоната в съответствие със съображение 35,

ПРЕПОРЪЧВА на Кипър да предприеме през 2023 г. и 2024 г. следните действия:

1. Да прекрати постепенно до края на 2023 г. действащите мерки за енергийна подкрепа. Ако нови увеличения на цените на енергията наложат предприемането на мерки за подкрепа — да гарантира, че тези мерки са насочени към закрила на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално достъпни и че запазват стимулите за икономии на енергия. Като поддържа стабилна фискална позиция през 2024 г., да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по МВУ и другите фондове на ЕС се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход.

   Да улесни намаляването на частния дълг, включително чрез прилагане на ефективна рамка за реализиране на обезпечението.

[22] Съгласно член 5, параграф 2 и член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.

За периода след 2024 г. да продължи инвестициите и реформите, водещи до по-висок устойчив растеж, и да запази разумна средносрочна фискална позиция.

2. Да ускори изпълнението на плана си за възстановяване и устойчивост, включително чрез осигуряване на подходящ административен капацитет, и да завърши бързо главата за REPowerEU с цел бързо започване на изпълнението ѝ. Да пристъпи към бързо изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване при тясно взаимно допълване и полезно взаимодействие с плана за възстановяване и устойчивост.

3. Да предприеме мерки за подобряване на управлението на държавните субекти в съответствие с международните стандарти.

4. Да намали зависимостта от изкопаеми горива и да диверсифицира доставките на енергия. Да използва по-добре целия неоползотворен потенциал за производство на енергия от възобновяеми източници и да ускори внедряването на възобновяеми енергийни източници чрез използване на подходящи икономически инструменти и извършване на допълнителни инвестиции за обновяване и модернизиране на електроенергийната мрежа, включително съоръжения за съхраняване на енергия. Да ускори изграждането на електроенергийни междусистемни връзки. Да разшири и ускори мерките за енергийна ефективност, включително с цел справяне с енергийната бедност, както и преминаването към устойчив транспорт. Да увеличи усилията на политиката, насочени към предоставянето и придобиването на уменията, необходими за екологичния преход.

Съставено в Брюксел на […] година.

За Съвета
Председател